

امام حسین(ع) نفس مطمئنه

مقدمه

بن علی(ع) است». حضرت در سخن دیگری فرمود: اَقْرَأُوا سُوْرَةُ الْفَجْرِ فِي فَرَائِضِكُمْ وَ
نَوَافِلِكُمْ، فَإِنَّهَا سُوْرَةُ الْحَسَيْنِ بِنَ عَلَىٰ ؛ مَنْ قَرَأَهَا كَانَ مَعَ الْحَسَيْنِ بِنَ عَلَىٰ يَوْمَ الْقِيَامَةِ
فِي ذَرَبَجِتِهِ مِنَ الْجَنَّةِ؛ سوره فجر را در نمازهای واجب و مستحب خود بخوانید؛ زیرا این
سوره حسین بن علی(ع) است و هر کس آن را بخواند، در روز قیامت با حسین بن علی(ع)

در درجه او از بهشت خواهد بود.

الف. تعریف نفس مطمئنه

در این بخش به معنای اصطلاحی نفس مطمئنه از منظر علمای اخلاق، مراتب و درجات
بیان می‌شود. در محور اول، نکته‌هایی درباره نفس مطمئنه و در محور دوم، جلوه‌هایی از
سیره و سخن حضرت ابا عبدالله الحسین(ع) در مورد این واژه قرآنی بیان می‌شود.

۱. مفهوم نفس مطمئنه

از نظر بزرگان علم اخلاق و تفسیر همچون خواجه نصیرالدین طوسی، ملامحسن فیض
کاشانی، علامه مجلسی، محقق نراقی و علامه طباطبایی(ره) نفس مطمئنه که راضیه
و مرضیه است، عالیترین مقام عبودیت انسان در برابر خدای خویش است. علامه
طباطبایی در توضیح بیشتر مفهوم نفس مطمئنه می‌نویسد:
نفس مطمئنه، نفسی است که با علاقه مندی و یاد پروردگارش سکونت یافته است. بدانچه
او راضی است، رضایت می‌دهد و در نتیجه خود را بنده‌ای می‌بیند که مالک هیچ خیر و
شری و نفع و ضرری برای خود نیست ... اطمینان و سکونت یافتن دل به پروردگار، مستلزم
آن است که از او راضی هم باشد و هر قضا و قدری که او می‌راند و امر و نهی ای که او
چون و چرایی نکند؛ حال چه آن قضا و قدر تکوینی بوده و چه حکمی باشد که او تشریع
کرده باشد ... پس در آنچه او مقدر می‌کند و قضای که او می‌راند و امر و نهی ای که او
می‌کند، هیچ خواستی از خود نشان نمی‌دهد؛ مگر آنچه را که پروردگارش خواسته باشد و
این، همان ظهور عبودیت تامه در بنده است.

۲. مراتب و درجات

نفس مطمئنه همانند یقین، مراتب و درجات متعددی دارد؛ چنان‌که حضرت سیدالشهدا(ع)
بالاترین مراتب اطمینان نفس را دارا بود و در حرکت تاریخی کربلا، از آغاز تا پایان
با اطمینان کامل بر سر موضع الهی خود ایستاد و مصائب جانکاه - که شجاعترین و
دلاورترین افراد را سست می‌نماید و از انجام تصمیم و تعقیب هدف باز می‌دارد - او را از
انجام تصمیم و تعقیب هدف مقدسش باز نداشت. یاران و اهلیت آن حضرت نیز در
مراتب بعدی اطمینان نفس بودند که در مقاومت و اطاعت از امام خود، چنان اظهارات و
حرکات عرفانی از خود نشان دادند که عالمیان را به تحسین و تعجب وادر نمودند.

۳. ثمره یقین

داشتن نفس مطمئنه و راضیه و مرضیه، از آثار یقین است. وقتی از امام رضا(ع) سؤال
شد: یقین چیست؟ فرمود: «توکل بر خدا و تسليم او شدن و راضی به قضای الهی بودن
و همه امور را به خدا واگذاردن». از آثار و نشانه‌های یقین و تسليم و رضا، همان آرامش
روح و اطمینان نفس است. امام صادق(ع) فرمود: «خداوند به عدل و داد خود، اطمینان و
آرامش و نشاط و آسایش را در یقین و رضا قرار داده است». این حال اطمینان و آرامش
نفس، از شئون ممتاز نفس است و درجات سعادت، به درجات این اطمینان بستگی دارد.
رضا، تسليم، توکل و توفیض در این نفس مطمئنه متجلی شده است که معنای ساده آن
در این ایيات آمده است:

یکی درد و یکی درمان پسند
یکی وصل و یکی هجران پسند
من از درمان و درد و وصل و هجران
پسندم آن چه را جانان پسندد

آذخشی در ظلمت

طبق برخی روایات از میان سوره‌های قرآن، سوره فجر به امام حسین(ع) اختصاص داده
شده است. فجر به معنای سپیده و روشنایی است و امام حسین(ع) در روزگار ظلمت و
تاریکی زمامداران خودسر و مستبد بنی‌امیه که آثار و نشانه‌های روشن الهی به دست
فراموشی سپرده می‌شد، با فدایکاری و نثار هستی خویش همچون سپیده‌دم درخشید و با
ارائه تصویر روشنی از مبانی و احکام اسلام، شاهراه انسانیت را تا قیامت روشن نمود.
خداآنده متعال برای ارج گذاری از این همه جان‌نشاری امام حسین(ع) در راه پاسداری از
ارزش‌های الهی - که طبق عهد خود هستی اش را فدای آن نمود - هدیه آسمانی شهادت را
به آن حضرت عنایت کرد. از این جهت این سوره را در روایات اهلیت: به سوره امام
حسین(ع) نامیده‌اند که قیام و شهادت آن حضرت در تاریکی طغیان، مانند طلوع فجر
منشأ حیات و حرکت و روشنایی شاهراه انسان‌ها شد. خون پاک او و بارانش به زمین
ریخت و نفوس مطمئنه آها با فرمان «ارجعی» و با خشنودی به سوی پروردگار شتافت
تا از این الهام و جوشش، نور حق در میان تاریکی‌ها بدرخشید، راه حیات باعزت، باز و
پایه‌های ظلم و طغیان سست و ویران شود و طاغیان را دچار خشم و نفرین کند.

این نفوس مطمئنه بودند که هیچ انگیزه‌ای جز حق، آن‌ها را بر نینگیخت و هیچ مصیتی
آن‌ها را مضطرب و نگران ننمود. آنان قاطعانه در این مسیر کام نهادند و ذره‌ای تردید به
خود راه ندادند؛ چنان که مسلم بن عوسله، در شب عاشورا به امام حسین(ع) این‌گونه
ابراز وفاداری کرد:

سوگند به خدا! هرگز از تو جدا نخواهم شد تا خداوند بداند (و ثابت کنم) که ما حرمت
رسول‌خدا(ص) را نسبت به تو پاس داشتیم. به خدا قسم! اگر بدانم که کشته می‌شوم،
سپس زنده می‌شوم، سپس سوزانده می‌شوم و بار دیگر زنده شوم و خاکستم بر باد رود
و هفتاد بار با من چنین کنم، هرگز از تو جدا نخواهم شد تا این که در رکاب تو به
شهادت برسم. چگونه چنین ذکنم در حالی که فقط یکبار کشته می‌شوم؛ آن کاه پس از
آن کرامت و خوشبختی ابدی خواهد بود.

اطمینان نفس، نشانه رضایت دو جانبه بنده از خدای متعال و رضایت خدای متعال از بنده
است که در رفتار و گفتار موحدان حقیقی جلوه‌گر است. حماسه عاشورا، نمونه‌ای کامل از
این فضیلت ممتاز به شمار می‌رود؛ زیرا امام حسین(ع) که دارای عالیترین نفس مطمئنه
و راضیه و مرضیه بود، مصدق اتم سوره فجر معرفی گردید و خدای متعال فرمود: «یا آیتُهَا
النَّفْسُ الْمُطْمَئِنَةُ ارْجِعِنِي إِلَى رَبِّ رَاضِيَةً مَرْضِيَةً فَادْعُلِنِي فِي عِبَادِي وَ اَدْخُلِنِي جَنَّتِي؛ اَيِّ
نفس مطمئنه! به سوی پروردگاری بازگرد، در حالی که هم تو از او خشنودی و هم او از تو
خشند است؛ پس در سلک بندگانم درآی و در بهشت وارد شو».

از منظر امام صادق(ع)، حضرت سیدالشهدا(ع) جلوه تام و قام این آیه شریفه نفس
مطمئنه است. حضرت در تفسیر این آیه فرمود: «مقصود از نفس مطمئنه، حضرت حسین

٦. کربلا، تفسیر والفجر

از همین روست که در زیارت‌نامه آن حضرت می‌خوانیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ رِضَاهُ مِنْ رِحْمَةِ الرَّحْمَنِ وَ سَخْطِ الرَّحْمَنِ؛ سلام بر آن آقایی که رضایت او رضایت خدا و خشم او، خشم الهی است».

در سوره فجر به سه دسته از انسان‌ها اشاره شده است:

- دسته اول، اهل باطل محض هستند؛ مانند فرعون و عاد و ثمود که طغیانگران و خواص اهل باطل هستند.
- دسته دوم، عموم مردم دنیا هستند که خدای متعال با فقر و غنا، آنان را آزمایش می‌کند.
- دسته سوم، همان نفوس مطمئنه هستند که در ایمان، ثابت‌قدم و از جمله خواص حق هستند که در آزمون الهی، سرافراز بیرون آمدند. خداوند در مورد آنان می‌فرماید: «یا آئینهٔ النَّفْسُ الْمُطْمَنَةُ أَرْجَعَ إِلَى رَبِّكَ رَاضِيَةً مَرْضِيَّةً فَادْخُلِي فِي عِيَادَتِي وَ ادْخُلِي جَنَّتِي؛ تو ای روح آرام‌یافته! به سوی پروردگاری بازگرد، در حالی که هم تو از او خشنودی و هم او از تو خشنود است؛ پس در سلکِ بندگانم درآی و در بهشت وارد شو».

این سومین گروه، ممتازترین گروه هستند؛ همین کسانی که دارای نفوس مطمئنه، راضیه و مرضیه‌اند. به یقین یکی از بزرگ‌ترین نمونه‌های گروه سوم، اهلیت پیامبر(ص) و امام حسین(ع) است که در آزمون بزرگ الهی، با عالی‌ترین نمره پیروز شد. در صحنه آزمون بزرگ کربلا، هم خواص باطل مانند یزید، عبیدالله، عمر سعد و شمر حضور داشتند که با آگاهی کامل وارد این میدان شده بودند و هم خواص حق که امام حسین(ع) و یاران ایشان بودند و هم عوام مردم که بیشتر آن‌ها دنیا و هواهای نفسانی خود بودند. این افراد پیرو خواص باطل شدند و تعداد کمی از آن‌ها در روز عاشورا و پس از سخنان امام حسین(ع) و دیدن صحنه‌های ظالمانه علیه آرسویل(ص) به جبهه حسینیان پیوستند. همه آن‌ها و در رأس‌شان امام حسین(ع)، نفوس مطمئنه‌ای داشتند که لحظه به لحظه زندگی و مرگشان، آرامش و اطمینان بود.

طمأنینه سید علی قاضی طباطبائی

آیت‌الله سید علی قاضی طباطبائی؛ به سبب فقر توان پرداخت اجاره خانه را در شهر نجف نداشت. روزی صاحب‌خانه اثاث ایشان را بیرون ریخت. آیت‌الله قاضی؛ مجبور شد با خانواده‌اش در بالاخانه مسجد کوفه - که برای افراد غریب بود - سکونت گزیند. علامه طباطبائی؛ فرموده است: «به مسجد کوفه رقم و دیدم آقای قاضی و همه خانواده‌اش تب کرده‌اند. هنگام نماز شد، آقای قاضی طبق معمول در اول وقت به نماز ایستاد و بعد از نماز عشا چنان با توجه کامل و اطمینان خاطر به تلاوت آیه شریفه «آمنَ الرَّسُولُ» و ذکر و دعا مشغول بود، گویا اتفاقی نیفتاده است».

ب. جلوه‌های نفس مطمئنه

اطمینان نفس حضرت سیدالشهدا(ع) که از یقین قلبی و رضایت مطلق از خدای متعال ناشی می‌شد، در تمام مراحل زندگی‌اش جلوه‌گر بود که به چند مورد اشاره می‌کیم:

۱. دعای عرفه

امام حسین: در دعای عرفه نیز نفس راضیه و مرضیه‌اش را چنین جلوه‌گر می‌کند: «وَخَرَ لِي فِي فَضَائِكَ وَ بَايْكَ لِي فِي قَدَرِكَ حَتَّى لَا أُحِبُّ تَعْجِيلَ مَا أَخْرَتَ وَ لَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلتَ؛ قَصَّا وَ قَدَرَتْ را بِرْ مِنْ خَيْرٍ وَ مَبَارِكٍ سَازْ تَأْنِيْنَ چَهْ دِيرِبِرْ مِنْ مَيْ خَواهِی، زُودَتْ دُوْسَتْ نَدَارِمْ وَ آنِ چَهْ زُودَتْ مِنْ خَواهِی، دِيرِتْ مَايِلْ نَيَاشَمْ».

۲. شهادت طفل ششم‌ماهه

هنگام شهادت حضرت علی اصغر(ع)، امام حسین(ع) این‌گونه رضایت قلبی و اطمینان

از همین روست که در زیارت‌نامه آن حضرت می‌خوانیم: «السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا مَنْ رِضَاهُ مِنْ رِحْمَةِ الرَّحْمَنِ وَ سَخْطِ الرَّحْمَنِ؛ سلام بر آن آقایی که رضایت او رضایت خدا و خشم او، خشم الهی است».

۴. رضایت دو جانب

خدای متعال نفوس مطمئنه را - که در دل رضایت دو جانب نهفته است - ستوده است و با لقب افتخارآمیز «حزب الله» به عالمیان معرفی می‌کند که همواره در تمام مراحل زندگی پیروز و موفق هستند:

أَوْلَكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْأَيَّانَ وَ أَيَّدَهُمْ بِرُوحٍ مُنْهَةٍ وَ يُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَحْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَ رَضِوَا عَنْهُ أَوْلَكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنْ حِزْبُ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ؛ آنانِ كَسَافَ هَسْتَنَدَ كَهْ خَدَا اِيمَانَ رَا بَرْ صَفَحَهِ دَلْهَاشَانَ نَوْشَتَهِ وَ بَا رَوْحَى اَزْ نَاحِيَهِ خَوْدَشِ، آنَهَا رَا تَقْوِيَتَ فَرْمَوْدَهِ وَ آنَهَا رَا دَرْ بَاغَهَايِي اَزْ بَهْشَتَهِ وَارِدَهِ مَنْ کَنَدَهَا اَزْ نَهَرَهَا اَزْ زَيَرَ درختانش جاری است، جاودانه در آن می‌مانند؛ خدا از آن‌ها خشنود است و آنان نیز از خدا خشنودند؛ آن‌ها حزب الله هستند؛ بدانید حزب الله پیروزی و رستگاراند.

امام حسین(ع) نه تنها خود مصدق اتم نفس مطمئنه است؛ بلکه اصحاب و اهلیت باوفا و فداکارش نیز مصدق نفوس مطمئنه هستند که بر اساس رضایت الهی عمل کردند و نمونه‌های راضیه مرضیه و دارای مقام رضا و تسليمند و این رضایت دو جانب، اوج کمال انسانی است.

اینک چند نمونه از آرامش و اطمینان نفس عاشورائیان را مرور می‌کیم:

الف. امام سجاد(ع) - که خود با اطمینان کامل و آرامش خاطر در منبر مسجد شام سخن می‌گفت - در انتقاد از خطیبی که در کاخ یزید و نزد اسرای اهلیت است: از یزید ستابیش، و از دودمان امام علی(ع) به زشتی یاد می‌کرده، بر سر او فریاد کشید و فرمود: «وَيْلَكَ أَيُّهَا الْخَاطِبُ اشْتَرَتْ مَرْضَاهَ الْمُخْلُوقِ بِسَخْطِ الْخَالِقِ؛ وَإِنْ تَوَلِي خَطِيبًا رَضَاهِ مَرْدَمْ رَا بَهِ قیمت خشم خدا خریده‌ای!!».

ب. حضرت زینب(س) وقتی در مجلس ابن‌زیاد در کوفه با خطاب طعنه‌آلود آن ستمگر مغرور مواجه شد، با رضایت و اطمینان خاطر فرمود: «ما رَأَيْتُ إِلَّا جَمِيلًا؛ جَزِ زَيَادَيِ چیزی ندیدم». این سخن مطمئن و قاطعانه حضرت زینب(س) به شدت ابن‌زیاد را عصبانی کرد.

مولوی در معنای این رضایتمندی می‌گوید:
ناخوش او خوش بود در جان من
جان فدای یار دلرنجان من

عاشقهم بر رنج خویش و درد خویش

بهر خشنودی شاه فرد خویش

عاشقهم بر لطف و بر قهرش به جد

بوالعجب من عاشق این هر دو ضد
ج. در زیارت‌نامه حضرت مسلم بن عقیل(ع) می‌خوانیم: «لَقِيتَ اللَّهَ عَزَّ وَ جَلَّ وَ هُوَ عَنْكَ رَاضٍ؛ شهادت می‌دهم که تو به شهادت رسیدی، در حالی که خداوند از تو راضی بود».

د. در زیارت‌نامه هانی بن عروه به رضایت خدا از او اشاره شده است: «وَ بَدَأَتْ نَفْسَكَ فِي دَأْتِ اللَّهِ وَ مَرْضَاتِهِ؛ تو جان خودت را در راه خدا و رضای او بذل کردی».

۵. تفسیر لیالی عشر

از میان اقوال در تفسیر «و لیالی عشر»، روایتی از امام صادق(ع) نقل شده است که حضرت این آیه را به حضرت سیدالشهدا(ع) تطبیق فرموده و فرموده است: «مراد از فجر، وجود مقدس حضرت قائم(عج) و لیالی عشر، امامان از امام حسن مجتبی(ع) تا امام عسکری(ع) هستند و شفع، امیرمؤمنان(ع) و حضرت فاطمه(س) می‌باشند و مراد از وتر، خداوند یکنایت است».

نفس خود را بیان فرمود: «هَوَنَ عَلَىٰ مَا نَزَّلَ يٰ أَنَّهُ يَعْلَمُ اللَّهُ؛ این مصیبت بر من آسان است؛ چرا که در محضر خداست».

۱۲. طباطبایی، سید محمدحسین؛ الیزان فی تفسیر القرآن، بیروت: مؤسسه الأعلمیللطبعات، ۱۳۷۴.

۱۳. طبرسی، فضل بن حسن؛ مجمع البیان فی تفسیر القرآن، تهران: نشر ناصرخسرو، ۱۳۷۲.

۱۴. طوسی، خواجه نصیرالدین؛ اخلاق ناصری، تهران: نشر علمیه، ۱۴۱۳.

۱۵. طیار مراغی، محمود و صادق حسن‌زاده؛ اسوه عارفان؛ چاپ دوازدهم، قم: انتشارات آل علی، ۱۳۸۵.

۱۶. عروسی حبیزی، عبدالعلی بن جمعه؛ تفسیر نور الثقلین، قم: مؤسسه إسماعیلیان، ۱۴۱۲.

۱۷. عریان همدانی، بابا طاهر؛ اشعار بابا طاهر؛ مشهد: نشر قاسمی، ۱۳۷۴.

۱۸. قمی، عباس؛ کلیات مفاتیح الجنان، قم: نشر الهادی، ۱۳۸۰.

۱۹. کلینی، محمد بن یعقوب؛ الکافی؛ تصحیح علی اکبر غفاری و محمد آخوندی؛ چاپ چهارم، تهران: دارالکتب الاسلامیة، ۱۳۸۸.

۲۰. مجلسی، محمدباقر؛ بخار الأنوار؛ چاپ دوم، بیروت: دار احیاء التراث العربی، ۱۴۰۳.

۲۱. محمدی ری‌شهری، محمد و سید محمود طباطبایی‌نژاد و سید محمدکاظم طباطبایی؛ موسوعة الامام علی بن ابیطالب ۷ فی الكتاب والسنہ والتاریخ، قم: نشر دارالحدیث، ۱۴۲۱.

۲۲. مولوی، جلال الدین محمد؛ مثنوی معنوی؛ شرح کریم زمانی؛ چاپ هشتم، تهران: انتشارات اطلاعات، ۱۳۸۷.

۲۳. نراقی، ملا احمد؛ معراج السعادۃ؛ قم: نشر هجرت، ۱۳۷۷.

۳. شعار قیام مهمترین شعار قیام عاشورا، نشانگر صفت مطمئنه و راضیه و مرضیه است: «رضا الله رضاناً أهل البيت، رضایت ما خاندان، تابع رضای الهی است».

۴. قتلگاه امام حسین(ع) در آخرین لحظات عمر مبارک خویش در قتلگاه، از رضایت و تسليم و اعتقاد به نفس سخن گفت و فرمود: «رَضًا بِقَضَائِكَ وَ تَسْلِيمًا لِّمَرِيكَ وَ لَا مَعْبُودَ سِوَاكَ يَا

غَيَّاتَ الْمُسْتَغْيَثِينَ؛ خداوند! به قضاى تو خشنودم و تسليم فرامنت هستم و معبدی غیر تو نیست، ای فریادرس فریادخواهان».

کمال بندگی و اوج اخلاص در «رضا» به رضای الهی و فرمان اوست. بندگان خالص و انسان‌های کامل از رضایت حق لذت می‌برند و این لذت‌های معنوی کاهی با شداید و تلخی‌های ظاهری همراه است.

در بلا هم می‌چشم لذات او
مات اویم مات اویم مات او

*این ویره نامه از مقاله ای باعنوان «امام حسین(ع) نفس مطمئنه» اثر عبدالکریم پاکنیا تبریزی که در دوین شماره فصلنامه علمی- تخصصی ویژه مبلغان به صاحب امتیازی معاونت فرهنگی و تبلیغی دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم منتشر شده، انتخاب گردیده است.

فهرست منابع

۱. ابن‌اثیر، عزالدین علی بن محمد؛ الکامل فی التاریخ؛ چاپ اول، بیروت: دار احیاء التراث العربي، ۱۴۰۸.

۲. ابن‌جیون، نعمان بن محمد؛ شرح الاخبار فی فضائل ائمۃ الاطهار؛ تصحیح محمدحسین حسینی جلالی؛ چاپ اول، قم: جامعه مدرسین، ۱۴۰۰.

۳. ابن‌طاووس، علی بن موسی؛ اقبال الاعمال؛ چاپ دوم، تهران: دارالکتب الاسلامیه، ۱۴۰۰.

۴. _____، اللهوف علی قتلى الطفوف؛ ترجمه احمد فهري زنجانی؛ چاپ اول، تهران: جهان، ۱۳۴۸.

۵. ابن‌قولویه، جعفر بن محمد؛ کامل الزیارات؛ قم: نشر اسلامی، ۱۴۱۷.

۶. ابن‌مشهدی، محمد بن جعفر؛ المزار الكبير؛ تصحیح جواد قیومی اصفهانی؛ چاپ اول، قم: دفتر انتشارات اسلامی، ۱۴۱۱.

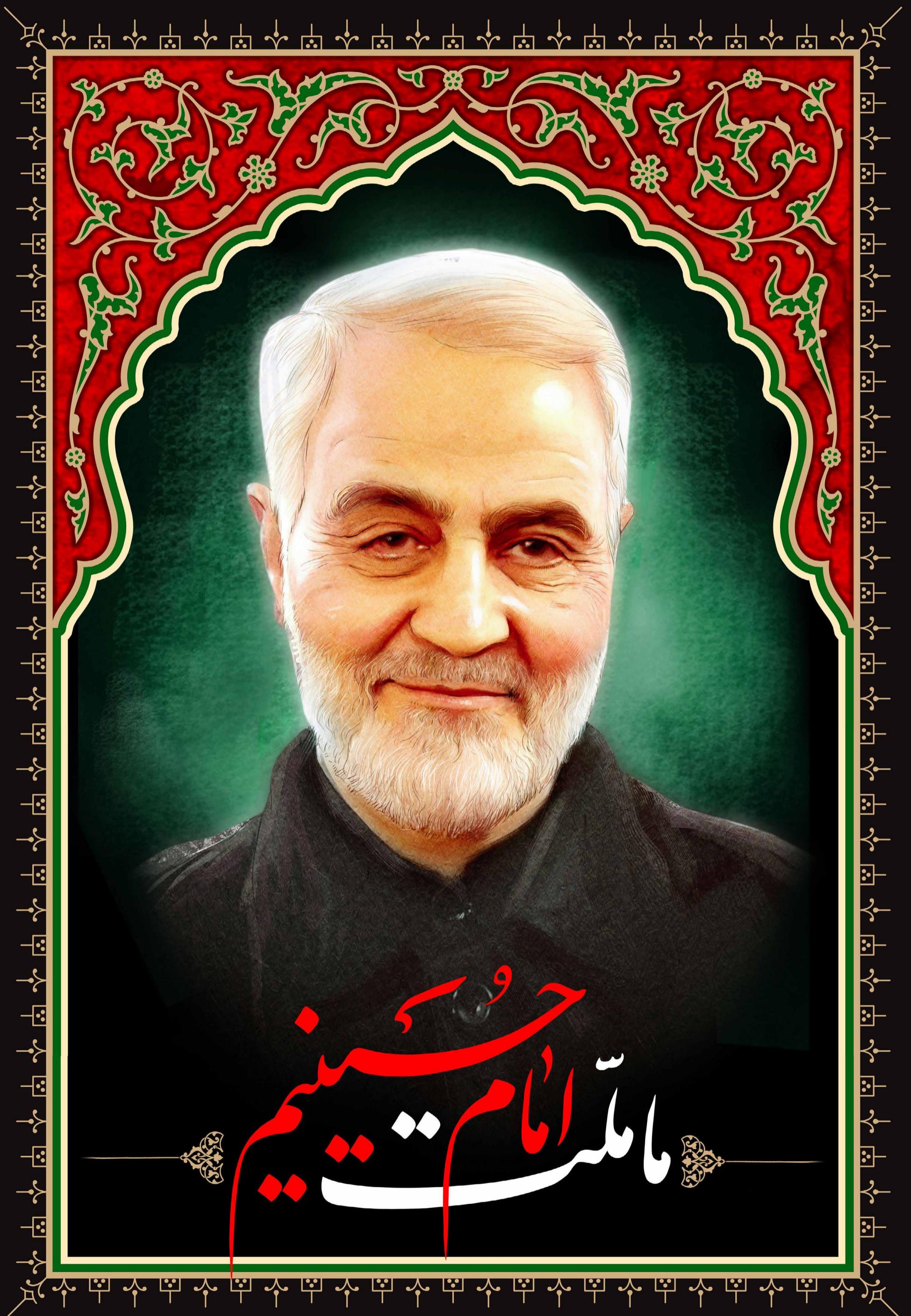
۷. ابن‌نما حلی، جعفر بن محمد؛ مثير الأحزان؛ قم: مدرسه امام مهدی ، ۱۴۰۶.

۸. بحرانی، سید هاشم؛ البرهان فی تفسیر القرآن؛ قم: نشر بعثت، ۱۳۷۴.

۹. جعفریان، رسول؛ ده رساله محقق بزرگ فیض کاشانی؛ زیر نظر کمال فقیه ایمانی؛ اصفهان: مرکز تحقیقات امام امیرالمؤمنین علی، ۱۳۷۱.

۱۰. خوارزمی، موفق بن احمد؛ مقتل الحسین ۷؛ چاپ ششم، قم: نشر انوار الهدی، ۱۳۷۱.

۱۱. طالقانی، سید محمود؛ پرتوی از قرآن؛ تهران: شرکت سهامی انتشار، ۱۳۶۲.

امیر ناصر یزدی